

Noter

- 1 Israel ockuperar sedan Sexdagarskriget 1967 Västbanken och Gazaremsan, Vi har valt att kalla dessa områden för det ockuperade palestinska området, då de enligt FN ska ses som ett område och inte två. Israel har sedan sommaren 2005 inga permanenta militära posteringar eller bosättningar inne på Gazaremsan. De har dock behållit kontrollen över Gazas gränser och den israeliska armén genomför fortfarande militära operationer på Gaza.
- 2 Rörelse mellan Västbanken och Gaza är idag närmast omöjlig. Denna text handlar dock endast om rörelserestriktioner på Västbanken.
- 3 Muren består i vissa områden av en flera meter hög betongmur och på andra ställen av ett system av diken, stängsel, taggtråd, elektroniska staket och militärvägar. Vi har valt att kalla den för mur då den Internationella domstolen i Haag valde att använda det begreppet i sitt yttrande.
- 4 UN OCHA West Bank Movement and Access Update, Executive summary, Sep. 2012.
- 5 Internationell humanitär rätt (IHR), även kallat krigets lagar, är det juridiska ramverk som gäller under ockupation och som fastställer både ockupanten och den ockuperades rättigheter och skyldigheter med främsta syfte att lindra mänskligt lidande. Dessa finns framförallt fastslagna i Genèvekonventionerna och de två tilläggsprotokollen. Läs mer om IHR på www.diakonia.se/ihl
- 6 "The rights of the OP cannot be determined without taking the rights of the population duly into account. The yardstick of this balancing process is the principle of proportionality." Expert Opinion by Prof. Michael Bothe on The Limits of the right of expropriation (requisition) and of movement restrictions in occupied territory (Firing Zones), www.diakonia.se/ihl, 15 september 2012.
- 7 Aktuell information om antal vägspärrar och barriärer av olika slag hittas på www.ochaopt.org
- 8 The Humanitarian Impact of Israeli Settlement Policies Update December 2012.
- 9 UN OCHA OPT: Fragmented lives – annual report May 2012, sid 25.
- 10 UN OCHA OPT: Firing zone factsheet, August 2012.
- 11 UNCTAD: UNCTAD Assistance to the Palestinian People 2011 Report <http://www.un.org/apps/news/story.asp?NewsID=39373&Cr=palestin&Cr1=#.ULukd4Vgn8A>
- 12 United Nations Office for the Coordination of Humanitarian Affairs (UNOCHA) och United Nations Relief and Works Agency for Palestinian Refugees in the Near East (UNRWA), The Humanitarian Impact of the Barrier – four years after the advisory opinion of the International Court of Justice on the barrier, July 2008. Uppdaterad i augusti 2008, sid 4.
- 13 UN OCHA OPT: Fragmented lives – annual report May 2012, sid 25.
- 14 Ibid.
- 15 International Court of Justice (ICJ) – Legal Consequences of the Construction of a Wall in the Occupied Palestinian Territory, advisory opinion, ICJ reports 2004.
- 16 Israeliska försvarsdepartementets hemsida Seam zone citerad i B'Tselem och Bimkoms rapport Under the Guise of Security – Routing the Separation Barrier to Enable the Expansion of Israeli Settlements in the West Bank, december 2005.
- 17 UNOCHA OPT: Fragmented lives – Humanitarian Overview 2011, May 2012, sid 26.
- 18 UN OCHA OPT Jordan Valley factsheet, February 2012. WHO rekommenderar en vattenkonsumtion på 100 liter om dagen, och den genomsnittliga konsumtionen i bosättningar ligger på 300 liter/dag.
- 19 UN OCHA OPT: Fragmented lives – annual report May 2012, sid 26.
- 20 Ibid.
- 21 B'Tselem – The Israeli Information Center for Human Rights in the Occupied Territories, <http://www.btselem.org/settlements/statistics>, updated July 2012.
- 22 Alla bosättningar är illegala under internationell humanitär rätt, då det är förbjudet att flytta ockupationsmaktens civilbefolkning till ockuperat område (Art 49, 4e Genèvekonventionen).
- 23 UN OCHA OPT: The Humanitarian Monitor Dec 2011.
- 24 UNOCHA, The humanitarian impact on Palestinians of Israeli settlements and other infrastructure in the West Bank, July 2007, sid 58–59.
- 25 Ibid, sid 64–65.

Broschuren är producerad av **Sveriges kristna råd** och har finansierats med bidrag från Sida, Sveryslen för internationellt utvecklingssamarbete. Sida har ej medverkat vid utformningen av materialet och delar inte nödvändigtvis de åsikter som framförs. Ansvaret för innehållet är uteslutande utgivarens.

Sveriges kristna råd är huvudman för den svenska delen av Ekumeniska följeslagarprogrammet i Palestina och Israel SEAPPI. Programmet drivs i samverkan med ett tiotal organisationer. För mer information, se www.skr.org/foljeslagare

HINDER FÖR FRED

Rörelserestriktioner på Västbanken

HINDER FÖR FRED – rörelserestriktioner på Västbanken

ISRAELS OCKUPATION av Gazaremsan och Västbanken, inklusive östra Jerusalem¹, har inneburit stora begränsningar av palestiniernas rörelsefrihet. Olika former av rörelserestriktioner har successivt införts på det ockuperade området sedan Sexdagarskriget 1967.²

Rörelserestriktionerna består exempelvis av jordvallar, bemannade och obemannade vägspärrar, betongblock och grindar. De styr palestiniernas möjlighet att ta sig till arbete, utbildning, sjukvård, jordbruksmark, delta i sociala och kulturella aktiviteter, besöka religiösa platser, samt att träffa släkt och vänner. Vardagliga saker som att ta sig till arbetet i en närliggande palestinsk stad kan innefatta tidskrävande procedurer och det finns ingen garanti för att man når resans mål. Idag ligger de allra flesta vägspärrarna och rörelsehindren inne på Västbanken snarare än längs den Gröna linjen.

Israel hävdar att rörelserestriktionerna på Västbanken är nödvändiga för att skydda Israels säkerhet. Enligt internationell rätt har varje stat både rätt och skyldighet att skydda sina medborgare mot yttre hot.

Det innebär exempelvis att Israel har rätt att bygga en mur för att skydda sin befolkning, men bara på sitt eget territorium. Israel har också rätt att göra vissa begränsningar i palestiniernas

GRÖNA LINJEN

Gröna linjen refererar till 1949 års stilleståndslinjer som etablerades mellan Israel och grannländerna Egypten, Jordanien, Libanon och Syrien efter kriget 1948. I avsaknad av fredsavtal är den Gröna linjen därför också den gränslinje som finns mellan Västbanken och Israel. I internationell politik är denna linje utgångspunkten för var gränsen mellan en framtida palestinsk stat och Israel ska gå, men slutgiltigt ska detta avgöras i ett avtal mellan parterna.

rörelsefrihet i specifika fall om det anses militärt nödvändigt. Man har däremot inte rätt att införa långvariga, systematiska restriktioner av permanent karaktär, som kollektivt drabbar civilbefolkningen.

Det system som för närvarande finns på Västbanken med muren³, vägspärrar och vägar särskilt avsedda för bosättare, leder till allvarliga rörelserestriktioner för palestinierna på Västbanken. Under de senaste åren har vissa lättnader skett när det gäller vägspärrar mellan byar och städer inne på Västbanken, istället har de områden som är helt eller delvis stängda för palestinier ökat, framförallt i Area C, i jordbruksområden, framförallt i Jordandalen och sömzonen samt i närheten av bosättningar⁴.

Rörelserestriktionerna strider mot internationell

humanitär rätt⁵ på flera sätt. De bryter mot förbudet mot kollektiv bestraffning och respekterar inte civilbefolkningens rätt till fri rörlighet. Rörelserestriktionerna bryter också mot de konventioner om mänskliga rättigheter som Israel skrivit under, vilka bland annat talar om rätten till rörelsefrihet.

Det lidande, frustration och desperation som rörelserestriktionerna skapar på det ockuperade palestinska området utgör ett allvarligt hinder för framgångsrika fredsförhandlingar och därmed för fred. Bosättningar, muren och andra hinder av mer permanent karaktär är brott mot internationell rätt och försvårar dessutom möjligheten att uppnå en tvåstatslösning, då man genom dessa ”fakta på marken” skapar misstro och ändrar förutsättningarna för en sådan lösning.

Nästa gång bönderna gräver bort jordhögarna hotar armén att stänga den lilla speceributiken.

FOTO: SEAPI

Bönderna i Atil

Text: ANDERS DEJKE

I byn Atil på norra Västbanken bor det huvudsakligen bönder, som har stora växthus där de odlar gurka och tomater. Om det ska bli några inkomster måste de kunna frakta grönsakerna till närmsta marknad. Det skulle inte vara några svårigheter med det, om man bara kunde få fram en liten lastbil eller traktor till växthusen. Det finns två vägar dit. Problemet är att infarterna är blockerade. Den israeliska armén har lagt upp stora jord- och stenhögar. Inget vanligt fordon kan forcera sådana hinder:

– Vi samlades ett gäng och grävde bort hindren med traktor, berättar Jalal, men efter tre veckor var soldaterna här igen med bulldozer och återställde högarna.

– Det kan ju inte vara säkerhet det handlar om, säger Omar. Växthusen ligger långt från gränsen och ingen bosättning finns i närheten. Vi är bara lantarbetare som vill sköta vårt jobb.

Armén har hotat med att nästa gång bönderna gräver bort jordhögarna kommer man att stänga den lilla speceributiken som ligger på andra sidan vägen.

RÖRELSEFRIHET & INTERNATIONELL RÄTT

ATT FRITT kunna förflytta sig i det område eller land där man bor är en rättighet i sig, men också en nödvändighet för att kunna tillgodogöra sig andra grundläggande mänskliga fri- och rättigheter som tillgång till utbildning, sjukvård, arbete, möjlighet till sociala och kulturella aktiviteter, samt för att upprätthålla förbindelser med släkt och vänner.

Rätten till rörelsefrihet som den uttrycks i artikel 12 (nedan) innebär att vi har rätt att fritt röra oss inom statens gränser, men också att vi har rätt att lämna och återvända till vårt hemland. Denna rättig-

het kan begränsas, men bara om det föreligger ett hot mot den nationella säkerheten eller allmän ordning på så sätt som beskrivs i §3 i Art 12. För att undvika att detta utnyttjas godtyckligt måste inskränkningar klargöras i lag.⁶

Sedan Israels ockupation av Västbanken inleddes 1967 har inskränkningar i palestiniernas rörelsefrihet genomförts stegvis och systematiskt. Israeliska militärens behov av säkerhet kan rättfärdiga vissa begränsningar i specifika situationer, men de restriktioner av rörelsefriheten som Israel infört är mycket omfattande och generella.

ARTIKEL 12 I DEN INTERNATIONELLA KONVENTIONEN OM MEDBORGERLIGA OCH POLITISKA RÄTTIGHETER.

1. Envar som lagligen befinner sig på en stats område äger rätt att röra sig fritt och fritt välja bosättningsort.
2. Envar äger rätt att lämna vilket land som helst, däribland sitt eget.
3. Ovan nämnda rättigheter må icke underkastas andra inskränkningar än sådana, som stadgas i lag och är nödvändiga för att skydda den nationella säkerheten, den allmänna ordningen ("ordre public"), den allmänna hälsovården eller sedligheten eller andra personers fri- och rättigheter samt är förenliga med övriga i denna konvention inskrivna rättigheter.
4. Ingen må godtyckligt förvägras rätten att inresa i sitt eget land.

**Vägspärren mellan
Betlehem och
Jerusalem under
Ramadan.**

Även vid militära behov måste ockupationsmakten väga dessa behov mot konsekvenserna för civilbefolkningen. Det tydligaste och mest permanenta fysiska hindret för fri rörlighet är den mur som Israel har byggt.

Tillsammans med de mellan 5–600 permanenta och tillfälliga militära vägspärrar och andra typer av fysiska hinder⁷ har begränsningarna fått en mer och mer permanent karaktär och strider därmed klart mot både de mänskliga rättigheterna och den internationella humanitära rätten.

När rörelsefriheten begränsas med hänvisning till att en attack utförts mot israelisk militär strider detta dessutom mot det internationella förbudet mot kollektiv bestraffning enligt IV Genèvekonventionen (Art 33).

FOTO: MICHAELA HOFFSEAPPI

RÖRELSERESTRIKTIONER

ISRAELS REGERING har vid upprepade tillfällen, till exempel i Osloavtalen och fredskonferensen i Annapolis 2007, sagt att man ska upphöra med utbyggnaden av bosättningar på det ockuperade palestinska området, samt att påbörja nedmonterandet av fysiska hinder, såsom vägspärrar och andra blockeringar. Samtidigt finns det idag drygt 500 000 bosättare på Västbanken inklusive östra Jerusalem och

bosättningarna fortsätter att växa framförallt genom hög inflyttning. Dagarna efter FN:s generalförsamling röstade för att ge Palestina observatörstatus i FN i november 2012, godkände Israels regering byggandet av ytterligare 3000 bostäder i bosättningar.⁸

Antalet fysiska hinder mot fri rörlighet på Västbanken har under de senaste åren minskat från 630 hinder, det största antalet hinder som rapporterats, under 2008 till 524 hinder under 2011⁹. De vägspärrar som ligger på Gröna linjen är inte medräknade i statistiken utan de 524 hindren är alla placerade inne på Västbanken. Förutom dessa vägspärrar finns det även andra hinder som begränsar palestiniernas rörlighet.

Övriga hinder inkluderar bland annat återkommande utgångsförbud, tillfälliga vägspärrar, olika restriktioner beroende på ålder och kön, den mur som till största delen är byggd på ockuperad mark, stängda militära zoner (inklusive militära övningsfält som 2012 upptar 18 % av marken på Västbanken)¹⁰ och vägar som enbart israeliska medborgare får använda. Även markområden nära bosättningar är oåtkomliga för palestinier.

Förutom den omedelbara effekten att det är

ID-kontroll av palestinier vid vägspärr utanför östra Jerusalem.

FOTO: SEAPPI

svårare eller omöjligt att ta sig till skola och sjukvård, eller besöka släktingar i en grannby, har hindren för den fria rörligheten bromsat den ekonomiska utvecklingen på Västbanken. Färre palestinier från Västbanken får arbetstillstånd inne i Israel. Bönder har svårare att ta sig till sin jordbruksmark och skördarna blir lidande då skötseln av mark och exempelvis olivträd försvåras eller omöjliggörs.

Handeln stannar av då producenter inte kan frakta sina varor till och från städerna eller exportera sina varor och arbetare tillbringar flera timmar om dagen i vägspärrar bara för att ta sig till och från jobbet. Fast det har skett lättnader i rörelserestriktionerna under de senaste åren och man kan se en ekonomisk tillväxt, låg arbetslösheten fortfarande på så mycket som 30 % av den arbetsföra befolkningen och 18 % levde i fattigdom 2011.¹¹

MUREN

2002 började Israel att bygga ett så kallat säkerhetsstängsel eller en mur med det uttalade syftet att skydda Israel från palestinska självmordsbombare. Enligt de kartor som den israeliska staten har gjort tillgängliga kommer ca 87 % av muren att vara byggd inne på palestinskt område och inte följa den Gröna linjen¹².

Sommaren 2012 hade ca 62 % av muren färdigställt.¹³ Den beräknas bli 723 km lång när den är klar, vilket är mer än dubbelt så lång som den Gröna linjen. Muren består på vissa sträckor av en ca åtta

Muren slingrar sig fram genom landskapet.

FOTO: SEAPPI

meter hög betongmur och på andra ställen av ett system med diken, stängsel, taggtråd, elektroniska staket och militärvägar.

Murens dragning får förödande konsekvenser för palestinska byar, samhällen och städer. De färdigställda delarna av muren har redan på ett genomgripande sätt påverkat invånarnas dagliga liv i det ockuperade området. I samband med byggandet av

muren har mark konfiskerats, egendom förstörts och/eller beslagtogs och tillträde till jordbruksmark kraftigt begränsats. Muren har separerat tiotusentals palestinier från släkt och vänner, arbetsmöjligheter och jordbruksmark. 2011 fanns det 66 jordbruksgrindar eller vägspärrar i muren som palestinier kan passera under begränsade tider ifall de har ett giltigt tillstånd.¹⁴

Inom det internationella samfundet råder stor enighet om att muren, på grund av dess dragning, utgör ett brott mot internationell rätt. Den 9 juli 2004 kom den Internationella domstolen i Haag

med ett rådgivande yttrande angående Israels uppförande av muren på ockuperat område.¹⁵ Domstolen slog i sitt yttrande fast att Israel har rätt och skyldighet att skydda sina medborgares liv, men att murens dragning strider mot internationell rätt, då den inte följer den Gröna linjen. Domstolen konstaterade i yttrandet att murens dragning inne på ockuperat område inte är motiverat av säkerhetsskäl. I yttrandet uppmanade den internationella domstolen Israel att genast stoppa byggandet av muren på ockuperat område, inklusive i och runt östra Jerusalem, och riva de delar som redan är färdigställda.

Bröllopsgäster passerar en vägspärr.

FOTO: SEAPPI

Bröllopfesten

Text: ANDERS DEJKE

Den lilla palestinska byn J'barah ligger på Västbanken söder om staden Tulkarem. J'barah ligger på "fel" sida om muren, som här uppförts ett par kilometer in på Västbanken. Enda sättet för invånarna att komma hem är genom en vägspärr; som är bevakad av israeliska soldater. Det försvårar livet för invånarna. Till och med en bröllopfest kan bli ett problem, om den är tänkt att äga rum i J'barah.

När Samar Damiris bror ska gifta sig ansöker familjen om tillstånd hos den israeliska militären för 500 personer att få komma till hembyn J'barah på bröllopfesten. Bröllop är en stor sak i Palestina. Brudgummens föräldrar samlar in ID-numren till alla inbjudna för att försöka få ett kollektivt tillstånd för gästerna att få bevista högtidligheterna. Militären tycker säkert att det är

STÄNGDA ZONER

Till följd av att muren på många ställen inte byggs längs den Gröna linjen utan inne på Västbanken har det skapats områden med palestinsk befolkning mellan muren och den Gröna linjen. Dessa områden kallas för ”sömzon”, ”buffertzon” eller ”isolerat område”. Enligt Israel är syftet med sömzonen att ”reducera möjligheten för terrorister att infiltrera det israeliska territoriet från den palestinska myndighetens territorium”.¹⁶

Sömzonen är sedan 2003 militärt skyddsområde.

trevligt med giftemål, men 500 gäster låter väldigt mycket, så militären beslutar att bara 50 gäster ska få komma. För säkerhets skull väljer armén själv ut vilka som är lämpliga.

Hur gick det då med Samars brors bröllop? Jo, familjen tyckte inte att militärens urval av gäster var riktigt lyckat. Det var liksom inte vad man hade tänkt sig. Till exempel var bara en av brudgummens fyra farbröder bjuden enligt den israeliska krigsmaktens förslag, de övriga tre skulle inte få komma. Till slut bestämde sig familjen för att flytta festen från hembyn till den närlägnade staden Tulkarem. Över 500 gäster kom och det blev ett mycket lyckat bröllop.

Det är inte bara bröllopgäster som måste ha godkännande, utan varenda invånare i byn måste ha särskilda dokument för att kunna komma till sina hus. Barn som kommer från skolan, kvinnor och män som ska till sina hem efter jobbet eller som kommer från en shoppingresa i Tulkarem måste alla passera vägsparren.

De palestinier som bor i detta område är fysiskt avskurna från resten av Västbanken. En majoritet av palestinerna i sömzonen behöver tillstånd från den israeliska armén för att få bo

kvar i sina hus. Palestinier från andra delar av Västbanken måste ansöka om särskilt tillstånd för att få besöka de som bor i sömzonen, ett tillstånd som är mycket svårt att få. Palestinierna som bor i sömzonen har inte heller rätt att befinna sig i Israel utan tillstånd, vilket innebär att de inte har rätt att röra sig någonstans utan tillstånd. Enligt UNOCHA bor idag 6 500 palestinier i sömzonen och det är beräknat att ca 35 000 palestinier kommer att vara bosatta där när muren står klar (östra Jerusalem exkluderat).¹⁷

Även andra områden på Västbanken är stängda för palestinier, 18 % av marken har markerats som militära övningsfält. Ytterligare områden har klassificerats som militära zoner eller ligger i anslutning till bosättningar och är därför oåtkomliga för civilbefolkningen. Jordandalen, som tidigare var en ”kornbod”, är idag ett av de mest utsatta områdena på Västbanken, där en stor del av befolkningen som fortfarande bor kvar hotas av tvångsflyttning och

FOTO: MARC JULLIARD/EAPPI

En bonde gör sig redo för inspektion vid en jordbruksgrind i muren.

Kö vid en tillfällig vägspärr utanför Tulkarem på norra Västbanken.

FOTO: SEAPPI

till östra Jerusalem eller Israel måste den palestinska befolkningen ansöka om tillstånd. Tillstånd utfärdas bara för specifika ändamål, exempelvis för arbete, studier, familjesök, eller resor vid särskilda högtider.

Tillstånden är alltid tidsbegränsade och kan gälla alltifrån en dag och upp till två år. Palestinier kan söka tillstånd som privatperson eller genom en institution, exempelvis en skola eller ett sjukhus. Att söka tillstånd innebär ofta långa resor och lång väntetid. När ansökan väl har lämnats in tar det dagar, veckor eller månader innan besked kommer. Vid avslag är den vanligaste förklaringen säkerhetsskäl, men någon ytterligare förklaring ges inte.

där vattenkonsumtionen ligger runt 20 liter per dag. 56 % av marken i Jordandalen räknas som militära övningsfält, och ytterligare 30 % upptas av bosättningar eller israeliska nationalparker. Möjligheten att resa till och från Jordandalen är väldigt begränsad med dussintals vägspärrar och andra väghinder.¹⁸

ID-KORT & TILLSTÅNDSSYSTEM

Palestinier har olika ID-handlingar beroende på om de är bosatta i östra Jerusalem eller på övriga Västbanken. För att kunna ta sig från Västbanken

När det gäller tillstånd för att passera genom jordbruksgrindarna kan de israeliska myndigheterna också neka tillstånd på grund av att en person inte kunnat bevisa tillräcklig anknytning till marken. Det finns ingen komplett statistik på hur många som ansöker och som får respektive nekas tillstånd.

Under olivskörden 2011 nekades dock 42 % tillstånd pga säkerhetsskäl eller bristande anknytning till marken.¹⁹ Mark brukar gå i arv från generation till generation utan att det alltid finns dokument som visar vem som äger marken.

Barn på väg till skolan visar sina ryggsäckar vid en vägspärr i Hebron.

FOTO: ANDREAS APPELL/SEAPPI

VÄGSPÄRRAR

Israel har sedan 1967 etablerat ett stort antal militära vägspärrar, eller så kallade checkpoints, på Västbanken. En majoritet av vägspärrarna försvårar eller hindrar rörelse mellan olika palestinska orter, medan en mycket liten del är kontroller på gränsen mellan Västbanken och Israel.

Enligt de israeliska myndigheterna är syftet med dessa vägspärrar att hindra terrorister från att nå Israel. Vid vägspärrarna kontrollerar israeliska soldater palestiniernas ID-kort och går igenom deras väskor. Vägspärrarnas utseende och nyttjande varierar kraftigt: från enkla betongblock som soldaterna står bakom till mer avancerade anläggningar med metall-detektorer, rotationsgrindar och staket för att hålla

reda på de köer som uppstår. Några av vägspärrarna är av mer permanent karaktär, har viss infrastruktur och är ständigt bemannade. Andra är endast bemannade ibland eller sätts upp tillfälligt och är främst till för att kontrollera palestinska fordon.

Vägspärrarna påverkar palestiniernas liv påtagligt och är ett hinder för civilbefolkningens möjlighet att leva ett normalt liv. Att ta sig till arbetet, skolan, universitetet eller till sjukvård är en krånglig, tidskrävande och förödmjukande process för många palestinier, utan garantier för att de når sitt mål.

TERMINALER

I samband med byggandet av muren har Israel omvandlat några av de större vägspärrarna till terminaler. Dessa fungerar som en form av gränsövergångar då de utgör en passage mellan den östra och västra sidan av muren. Men eftersom muren till stor del går öster om den Gröna linjen innebär detta att även terminalerna i stor utsträckning ligger inne på palestinsk mark.

Ett tydligt exempel är terminalen i Betlehem, den så kallade Vägspärr 300 som i själva verket utgör en gräns mellan palestinska Betlehem och palestinska östra Jerusalem, som båda ligger på Västbanken.

Terminalerna består av flera olika etapper med rotationsgrindar, metall-detektorer, röntgen av väskor och skor samt kontroll av ID-kort och tillstånd. För att ge instruktioner till köande palestinier används ett högtalarsystem. Bevapnad säkerhetspersonal eller soldater patrullerar på ramper ovanför de köande.

JORDBRUKSGRINDAR

På många ställen på Västbankens landsbygd slingrar sig muren genom palestinska bönders mark. Detta resulterar ofta i att själva byn ligger på östra sidan om muren, medan jordbruksmarken ligger på den västra sidan, det vill säga i den så kallade sömzonen. Den israeliska armén har installerat 66 särskilda jordbruksgrindar i muren, varav elva stycken ska vara öppna dagligen. En grind belägen norr om Jerusalem är öppen dygnet runt.

Övriga grindar är endast öppna vissa dagar eller en speciell tid på året, exempelvis i olivskördstider. Vid många av dessa grindar krävs att bönderna i förväg ska ha koordinerat sin passage genom grinden med de israeliska myndigheterna.²⁰ Att det endast finns ett fåtal grindar i muren som är öppna för dagligt

Två bönder väntar på inspektion vid jordbruksgrinden i Jaffa.

FOTO: MARIA RICKARSSON/SEAPPI

bruk gör att många bönder får åka en lång och tidskrävande omväg för att ta sig till sin mark.

Jordbruksgrindarna är bemannade av israeliska soldater och är till för att palestinska bönder ska kunna komma till sin mark. Grindarna har begränsade öppettider och är vanligtvis öppna en timme på morgonen, en timme mitt på dagen och en timme på kvällen. För att kunna passera grindarna krävs ett särskilt tillstånd som utfärdas av den israeliska myndigheten. Dessa tillstånd är numera mycket svåra att få. Det är inte ovanligt att endast en person

Vägspärr 300

Text: ANNA ÅKERLUND

Vägspärr 300 ligger mellan Betlehem och Jerusalem.

Det är en stor vägspärr; en terminal. Tidigt på morgonen är det främst arbetare som ska igenom vägspärren för att ta sig till sina jobb. En del av dem börjar köa redan klockan tre på morgonen – eller ännu tidigare.

Strax efter klockan fem brukar terminalen öppna. Under den första halvtimmen passerar mellan 500 och 900 människor den första rotationsgrind som leder in i terminalen. Grinden kan spärras när som helst och ibland görs fem till tio minuters uppehåll då den står stilla. Så fort människorna kommer in passerar de förbi en soldat som sitter i en kur; bakom pansarglas. De håller upp sina tillstånd mot soldaten och skyndar sig sedan så fort de kan över vad som liknar en parkeringsplats och in i byggnaden bortom den.

Därinne ställer de sig i en ny kö för att så småningom

i familjen får tillstånd att komma till marken, vilket gör det svårt för många familjer att ta hand om sin mark. Det finns också begränsningar för fordons- trafik (många bönder har traktorer) och vilken typ av utrustning och material man får ta med sig.

VÄGAR & ANDRA FYSISKA HINDER

På Västbanken finns idag över 200 israeliska bosättningar och sk utposter med drygt 500 000 bosättare, varav ca 200 000 bor i östra Jerusalem.²¹ De är alla

FOTO: JOHANNA BOGREN/SEAPPI

passera ytterligare en rotationsgrind in till en röntgenmaskin och metalldetektor. Eventuella väskor ska igenom röntgen. Palestinier (till skillnad från utländska turister) måste dessutom ta av sig sina skor och bälten och lägga

dem på rullbandet. Med oknutna skor och bältena i handen fortsätter de sedan till nästa station: ID-kontrollen.

Här visar de upp sina tillstånd ytterligare en gång och denna gång granskas de mera noggrant. Foton på och personuppgifter om var och en framträder på soldaternas datorskärmar. På en del ställen kompletteras denna kontroll med en apparat som läser av handavtryck. Ovanför metalldetektorerna och ID-kontrollen går tungt beväpnade säkerhetsvakter som övervakar människorna som försöker passera nedanför.

FOTO: ÖSTEN GUNNARSSON/SEAPPI

Kö vid terminalen i Qalandiya mellan Ramallah och Jerusalem.

illegala enligt internationell humanitär rätt.²²

Antalet nya bostäder i bosättningarna fortsätter att öka, i en högre takt under 2011 jämfört med 2010.²³ En majoritet av dessa israeler arbetar inte på Västbanken, utan pendlar till jobbet inne i Israel. För att underlätta denna dagliga resa finns ett antal vägar avsatta för just detta. Palestinsk trafik är i princip förbjuden på dessa vägar. Sammanlagt finns det ett drygt 160 mil långt nätverk av vägar på Västbanken som främst är avsedda för israeliskt bruk.²⁴

På Västbanken finns nu därför två parallella väg-system, ett för israeliska bosättare och israelisk militär och ett annat för palestinier. De vägar som förbinder de israeliska bosättningarna med varandra och med själva Israel, separerar samtidigt de palestinska samhällena från varandra, då palestinier varken får färdas på dem eller korsa dem. Många av de större vägar

som tidigare sammankopplade palestinska städer med varandra är nu reserverade för israeliskt bruk. Palestinierna är i sin tur hänvisade till mindre och dåligt underhållna vägar för att förflytta sig inom Västbanken.

För att förhindra palestinsk påfart och trafik på vägar som är avsedda för israelisk trafik använder Israel olika fysiska hinder. Genom att gräva upp vägar, skapa jordvallar eller diken, placera ut betongblock och vägbommar mitt på vägen eller sätta upp stängsel längs vägarna blockerar man användningen av vägar och gör det omöjligt för palestinska fordon att korsa eller färdas på vägen.²⁵

De dåligt underhållna vägarna, omvägarna som palestinerna tvingas ta, vägspärrar och andra fysiska hinder gör att restiden skiljer sig markant för en israel och en palestinier som färdas på Västbanken.

Israel har försökt att underlätta något när det gäller rörligheten för palestinerna på Västbanken, genom att man på vissa platser byggt tunnlar, vägar eller broar för att återkoppla palestinska områden med varandra. Dessa områden har blivit fysiskt avskärmade från varandra på grund av muren, vägspärrar, eller vägar som palestinier inte får färdas på utan tillstånd.

Vägarna, tunnarlarna och broarna utgör en infrastruktur som kallas ”fabric of life roads”. Denna infrastruktur underlättar förflyttning mellan vissa områden, men är i dagsläget endast begränsad till några få delar av Västbanken.

FOTO: SEAPI

Olivträd på
Västbanken.

Deir al-Ghusun

Text: PIM BENDT

”250 hektar av vår bys olivmarker har konfiskerats eller hamnat på andra sidan muren. Idag måste vi ansöka om tillstånd från den israeliska militärkoordinationen för att få bruka vår jord och dessa tilldelas endast markens registrerade ägare. Problemet är att många av dem är mycket gamla, avlidna eller har lämnat landet. Dessutom är det ofta omöjligt för en bonde att ensam sköta om mark som förr sköttes av hela familjen. Och lyckas vi få tillstånd så är det i slutändan ändå soldaternas humör vid själva grinden som avgör om vi kommer igenom...”

Deir al-Ghusuns borgmästare

SAMMANFATTNING

DE UTBREDDA RÖRELSERESTRIKTIONERNA på Västbanken har kraftigt försämrat den palestinska civilbefolkningens möjligheter att leva ett normalt liv. Vardagliga saker som exempelvis att ta sig till och från arbetet eller skolan är för många en frustrerande och förödmjukande process.

Rörelserestriktionerna utgör också ett hinder för ekonomisk tillväxt, då bönder inte får tillgång till sin mark eller när varor inte tillåts transporteras mellan olika palestinska orter eller till omvärlden. Många bönder och företagare har sett sina livsverk gå förlorade.

Rörelserestriktionerna bryter på flera sätt mot internationell rätt och de mänskliga rättigheterna. De förhindrar bland annat rätten till rörelsefrihet och gör det svårt för den palestinska civilbefolkningen att tillgodogöra sig andra grundläggande mänskliga fri- och rättigheter som förutsätter fri rörlighet.

Rörelserestriktionerna används också som kollektiv bestraffning, vilket är förbjudet enligt internationell rätt.

Det lidande, frustration och desperation som rörelserestriktionerna skapar undergräver det folkliga stöd som krävs för att fredsförhandlingarna

ska vara framgångsrika och uppnå sitt mål: Två stater sida vid sida, i fred och säkerhet. Israel och Palestina.

Den optimism som rådde under fredsprocessens första år har försvunnit i takt med att våldet på båda sidor har ökat och situationen på det ockuperade området har försämrats. För att återskapa förtroendet för fredsprocessen krävs synliga och påtagliga förbättringar för civilbefolkningen. Endast då kan en varaktig fred uppås.

FOTO: HELEN CALNER/SEAPPI